

تجارب مبارزاتی مردم اندونزی، تجربه مبارزات مردم ایران را غنی تر می کند!

بهرام رحمانی

bahram.rehmani@gmail.com

رئیس جمهور اندونزی، پرابوو سوبیانتو، روز یکشنبه ۳۱ آگوست ۲۰۲۵، اعلام کرد که احزاب سیاسی این کشور با لغو مجموعه‌ای از مزایا و امتیازات نمایندگان مجلس موافقت کرده‌اند. این اقدام یک امتیاز عمده به تظاهرات ضد دولتی است که منجر به کشته شدن پنج نفر شد.

رئیس جمهوری اندونزی که سفر مهم خود به چین را نیز به دلیل اعتراضات مردمی لغو کرده، روز یکشنبه با اعضای کابینه و رهبران احزاب در کاخ ریاست جمهوری جلسه‌ای اضطراری برگزار کرد. برخی مقام‌ها برای کاهش حساسیت افکار عمومی، به جای پلاک‌های ویژه، با پلاک‌های معمولی به این نشست آمده بودند.

پرابوو که در یک کنفرانس خبری در کاخ ریاست جمهوری و در کنار رهبران احزاب سیاسی صحبت می‌کرد، گفت: «رهبران پارلمان اعلام کردند که مجموعه‌ای از سیاست‌های پیشین از جمله میزان مزایای نمایندگان و سفرهای خارجی آن‌ها متوقف خواهد شد.» پرابوو گفت: «رهبران در مجلس اعلام کرده‌اند که مجموعه‌ای از سیاست‌های مجلس، از جمله میزان کمک‌هزینه‌های اعضای پارلمان و تعلیق سفرهای کاری خارج از کشور را لغو خواهند کرد.»

او افزود: «به پلیس و ارتش دستور داده‌ام تا مطابق با قوانین، در برابر تخریب تاسیسات عمومی، غارت خانه‌های افراد و مراکز اقتصادی، تا حد امکان قاطعانه اقدام کنند.»

اعتراضات سراسری در ۲۵ آگوست آغاز شد. تظاهرکنندگانی که لباس‌های تیره پوشیده بودند، در حالی که سعی داشتند به پارلمان اندونزی در جاکارتا حمله کنند، در مقابل حملات پلیس، به آن‌ها سنگ پرتاب کردند و آتش به راه انداختند. به گفته گجایان ممانگیل، یکی از سازمان‌های سازمان‌دهنده، معترضان - که اکثراً دانشجویانی از یوگیاکارتا بودند - خواستار کاهش حقوق نمایندگان مجلس شدند.

رسانه‌های محلی پیش از این گزارش داده بودند که نمایندگان مجلس بیش از ۱۰۰ میلیون روپیه (۶۱۵۰ دلار) در ماه، به علاوه کمک هزینه مسکن هنگفتی - بسیار بالاتر از میانگین درآمد مردم - دریافت می‌کنند.

معترضان این مزایا را ناعادلانه می‌دانند؛ چرا که بیش‌تر شهروندان با مشکلات شدید اقتصادی دست و پنجه نرم می‌کنند. تنها همین کمک هزینه مسکن حدود ۲۰ برابر حداقل دستمزد ماهانه در مناطق فقیرنشین کشور است.

معترضان استدلال می‌کنند که حقوق‌های دولتی با وعده‌های رئیس جمهور پرابوو سوبیانتو مبنی بر اقدامات ریاضتی سختگیرانه و هزینه‌های کارآمدتر دولت سازگار نیست.

سازمان‌های غیردولتی محلی، از جمله دیده‌بان فساد اندونزی و انجمن شفافیت بودجه اندونزی، از درآمدهای سیاستمداران انتقاد کرده‌اند.

شورش‌ها روز جمعه پس از کشته شدن یک راننده موتورسیکلت در جریان اقدام پلیس، تشدید شد.

ده‌ها هزار دانشجو و شهروند اندونزیایی در جاکارتا، پایتخت این کشور، به خیابان‌ها آمدند تا علیه مزایای پرهزینه و فساد سران پارلمان اعتراض کنند

تظاهراتی در جاکارتا علیه مزایای پرهزینه نمایندگان پارلمان و سران فاسد شکل گرفت. معترضان از گزارش‌هایی خشمگین‌اند که نشان می‌دهد نمایندگان پارلمان ماهانه بیش از ۳ هزار دلار کمک‌هزینه مسکن دریافت می‌کنند.

پلیس ضدشورش در پایتخت اندونزی، جاکارتا، روز دوشنبه گذشته، برای متفرق کردن هزاران دانشجو که علیه مزایای پرهزینه نمایندگان پارلمان دست به اعتراض زده بودند، از گاز اشک‌آور و آب‌پاش استفاده کرد.

در حالی که تورم و مالیات‌ها فشار سنگینی بر شهروندان اندونزی گذاشته، طرح «کمک‌هزینه مسکن ماهانه ۵۰ میلیون روپیه» برای نمایندگان این کشور، موجی از تظاهرات در جاکارتا و شهرهای دیگر به راه‌انداخته است. در روزهای اخیر ده‌ها هزار نفر، به‌ویژه دانشجویان، در پایتخت و دیگر مناطق اندونزی به خیابان آمدند و علیه مزایای جدید قانون‌گذاران شعار دادند. در روزهای اخیر ده‌ها هزار نفر، به‌ویژه دانشجویان، در پایتخت و دیگر مناطق اندونزی به خیابان آمدند و علیه مزایای جدید قانون‌گذاران شعار دادند. نیروهای پلیس برای پراکندن جمعیت معترض از گاز اشک‌آور و آب‌پاش استفاده کردند و بنا بر گزارش رسانه‌های محلی صدها نفر بازداشت شدند.

اعتراض‌ها شامگاه پنج‌شنبه پس از آن اوج گرفت که یک راننده موتورکسی ۲۱ ساله در نزدیکی ساختمان پارلمان جاکارتا بر اثر اصابت یک خودروی زرهی پلیس که در حال عبور بود، جان باخت. معترضان در اندونزی با پلیس درگیر شدند معترضان در اندونزی با پلیس درگیر شدند سخنگوی پلیس با عذرخواهی اعلام کرد پرونده راننده خودروی واکنش

پلیس و پیگیری قضایی

سخنگوی پلیس با عذرخواهی اعلام کرد پرونده راننده خودروی زرهی در دست بررسی است. آسپ آدی سوهری، رئیس پلیس جاکارتا نیز در نشست خبری جداگانه عذرخواهی کرد.

پلیس گفت هفت عضو خدمه خودروی زرهی بازداشت شده و تحقیقات در جریان است. هم‌زمان، گروهی از موتورسواران پنجشنبه‌شب مقابل مقر یگان ویژه ضدشورش تجمع کردند و سازمان «جاکارتا لگال اید» (Jakarta Legal Aid) آزادی ۶۰۰ بازداشتی را خواستار شد. موضع دولت و برنامه اعتراض‌های تازه

پرابوو سوبیان‌تو، رئیس‌جمهوری اندونزی، در پیام ویدئویی گفت از برخورد افراطی پلیس شوک‌زده و ناامید است و وعده داد مسئولان پاسخ‌گو خواهند شد. او از مردم خواست آرامش خود را حفظ کنند و به تحقیقات دولت اعتماد داشته باشند.

با این حال، موزامل احسان، رئیس بزرگ‌ترین اتحادیه دانشجویی کشور، به خبرگزاری‌ها گفت دانشجویان جمعه بعدازظهر مقابل فرماندهی پلیس پایتخت در اعتراض به خشونت پلیس تجمع می‌کنند و انتظار می‌رود سایر گروه‌های دانشجویی نیز بپیوندند.

کانون انتقادات کم‌هزینه مسکن ماهانه ۵۰ میلیون روپیه برای هر نماینده پارلمان اندونزی است؛ رقمی که به گفته مخالفان چندین برابر دستمزد ماهانه بسیاری از شهروندان است.

انتشار ویدئوهایی از سبک زندگی مجلل برخی سیاست‌مداران در شبکه‌های اجتماعی، هم‌زمان با افزایش هزینه‌های زندگی و موج اخراج‌ها، شکاف میان حاکمیت و جامعه را پررنگ‌تر کرده و دامنه اعتراض‌ها را گسترش داده است.

پرابوو سوبیان‌تو رئیس‌جمهور اندونزی

این اعتراضات که به‌عنوان اولین چالش جدی دولت یک‌ساله سوبیان‌تو محسوب می‌شود، ابتدا در جاکارتا با موضوع افزایش حقوق قانون‌گذاران آغاز شد. شدت این اعتراضات پس از آن افزایش یافت که برخورد یک خودروی پلیس با یک موتورسوار منجر به مرگ وی شد.

سخنگوی ریاست‌جمهوری اندونزی، پراستيو هادی، در یک پیام ویدئویی اعلام کرد که رئیس‌جمهور به منظور پیگیری مستقیم اوضاع کشور و یافتن بهترین راه‌حل، عذرخواهی خود را به دولت چین اعلام کرده و قادر به شرکت در این مراسم نیست. وی همچنین برگزاری نشست مجمع عمومی سازمان ملل در ماه سپتامبر را یکی دیگر از دلایل لغو این سفر عنوان کرد.

سازمان عفو بین‌الملل در بیانیه‌ای استفاده از عباراتی چون «خیانت» و «تروریسم» در سخنرانی رییس جمهوری را «مبالغه‌آمیز» خواند.

در همین حال، نیروهای ارتش برای حفاظت از کاخ ریاست‌جمهوری مستقر شده‌اند و خانه‌های وزرا و مقامات نیز تحت محافظت شدید قرار گرفته است.

مظلّم احسان، رییس نهاد فراگیر دانشجویان اندونزی به خبرگزاری رویترز گفت: «کاهش مزایای نمایندگان کافی نیست. ما در حال بررسی ادامه اعتراضات هستیم. خشم مردم بی‌دلیل نیست.»

تگار آفریانسیا، رییس اتحادیه دانشجویان برای دموکراسی نیز در گفت‌وگو با رویترز اعلام کرد که مشکل اصلی «الیگارشی سیاسی و ساختار اقتصادی نابرابر» است و اقدامات پرابوو برای سرکوب اعتراضات را «سرکوبگرانه و تهدیدآمیز» توصیف کرد.

پلتفرم تیک‌تاک نیز اعلام کرد که قابلیت پخش زنده خود را به‌طور موقت در اندونزی غیرفعال کرده است. آژانس مدیریت بحران در استان سولاوسی جنوبی نیز تایید کرد که شمار قربانیان تا روز یک‌شنبه به پنج نفر رسیده است؛ از جمله یک راننده موتور که توسط معترضان به ظن جاسوسی کشته شد و سه نفر دیگر که در حمله آتش‌سوزی به ساختمان پارلمان جان باختند.

با شدت گرفتن تظاهرات در اندونزی، نیروهای امنیتی با استفاده از شلیک گاز اشک‌آور و ماشین‌های آب‌پاش، معترضان را از مقابل پارلمان کشور متفرق کردند. نایب رییس مجلس اندونزی روز پنج‌شنبه، اول شهریور، گفت که در چنین شرایطی، مجلس در دوره دولت کنونی قانون تغییر انتخابات را تصویب نمی‌کند.

سوفمی داسکو احمد به خبرگزاری رویترز گفت که بررسی طرح تغییر قانون انتخابات اندونزی، به نشست بعدی پارلمان موکول می‌شود.

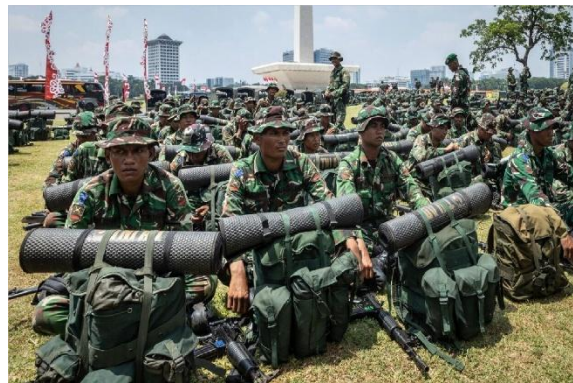
به این ترتیب، این تغییرات در انتخابات پیش روی این کشور یا در دوره زمام‌داری جوکو ویدودو، که در مهر ماه امسال از ریاست دولت کنار می‌رود، نخواهد شد.

این تصمیم در شرایطی اعلام شد که برنامه‌هایی برای برگزاری تظاهرات گسترده در سراسر اندونزی در اعتراض به تغییرهای پیشنهادی در قانون انتخابات در جریان بود.

تصاویر منتشر شده از اندونزی در رسانه‌های اجتماعی، حاکی از آن است که معترضان بخشی از دروازه‌های پارلمان را شکستند و به آتش کشیدند و نیروهای امنیتی با گاز اشک‌آور و آب‌پاش به سوی آنان حمله کردند.

متحدان ویدودو در مجلس، قصد داشتند تا حکم دادگاه را درباره این قانون لغو کنند. در صورت موفقیت، آن‌ها می‌توانستند مانع از نامزدی یکی از منتقدان سرسخت دولت کنونی برای سمت مهم فرمانداری جاکارتا شوند. این اقدام، هم‌چنین راه را برای پسر کوچک‌تر ویدودو هموار می‌کرد تا در انتخابات ماه نوامبر در جاوه مرکزی شرکت کند. هزاران نفر با در دست داشتن پلاکاردهایی اعتراضی در مقابل پارلمان اندونزی تجمع کردند که جوکو ویدودو را به نابود ساختن دموکراسی متهم می‌کرد. برخی دیگر نیز یک گیوتین ساختمانی را با تصویر او نمایش دادند. آغاز اعتراضات کنونی در اندونزی به دلیل اختلاف بر سر این مسئله بود که کدام نهاد دولتی، صلاحیت تعیین قوانین انتخاباتی را دارد. پارلمان قصد داشت روز پنج‌شنبه یک شهرپور تغییراتی را در قانون تصویب کند که باعث لغو تصمیم اخیر دادگاه قانون اساسی می‌شد. مجلس ابتدا به دلیل اعتراضات گسترده، برنامه خود را برای تغییر قانون به تعویق انداخت و اعلام کرد که جلسه علنی آن به حد نصاب نرسیده است. سپس روز پنج‌شنبه به طور رسمی این طرح را کنار گذاشت. جنگ قدرت بین مجلس و دادگاه، خشم عمومی را در سومین دموکراسی بزرگ جهان برانگیخته است. رییس‌جمهوری کنونی اندونزی به دلیل اقداماتی که تحلیل‌گران از آن با عنوان «تلاش برای تحکیم قدرت و نفوذ خود» پیش از پایان دوران ریاست‌جمهوری‌اش یاد می‌کنند، با انتقادات فزاینده‌ای مواجه شده است. جوکو ویدودو که برای دو دوره پیاپی رییس‌جمهوری اندونزی بوده، طبق قانون دیگر نمی‌تواند در انتخابات شرکت کند و باید روز ۲۹ مهر، جای خود را به پرابوو سوبیانوو، رییس‌جمهوری منتخب و جبران راکابومینگ راکا، معاون او و پسر ارشد خود بدهد.

ادامه اعتراضات در اندونزی موجب شد تا ارتش در جاکارتا مستقر شود، این درحالی است که روز دوشنبه ۱۰ شهریور ۱۴۰۴، ده‌ها هزار نفر در سراسر این کشور دست به اعتراض زده اند. خبرگزاری فرانسه، با انتشار این خبر افزود: با وجودی که ارتش پس از کشته شدن شش نفر در اعتراضات سراسری در پایتخت اندونزی مستقر شده است، هزاران نفر روز دوشنبه در سراسر اندونزی دست به تجمع و اعتراض زدند. اعتراضات به دلیل خشم از دادن مزایای کارکنان و اعطای امتیازات چشم‌گیر به قانون‌گذاران این کشور آغاز شده است. بنابراین گزارش دست کم ۵۰۰ معترض در حالی که تمام مدت تحت نظر نیروهای نظامی و افراد پلیس قرار داشتند، مقابل پارلمان این کشور در جاکارتا تجمع کردند، این در حالی است که پیش‌تر پرابوو سوبیانوو (Prabowo Subianto) رییس‌جمهوری اندونزی هشدار داده بود که معترضان باید تا پیش از غروب متفرق شوند. خبرگزاری فرانسه در ادامه افزود: با این حال اعتراضات در نقاط دیگر اندونزی شدیدتر گزارش شده است. در شهر گورونتالو (Gorontalo) در جزیره سولاوسی (Sulawesi)، معترضان با پلیس درگیر شدند و پلیس نیز با گاز اشک‌آور و آب پاش با آنان برخورد کرد. در باندونگ (Bandung) واقع در جزیره اصلی جاوه، معترضان کوکتل مولوتف به سمت ساختمان شورای استانی پرتاب کردند. ناآرامی‌ها در سایر نقاط اندونزی نیز گزارش شده است. هزاران نفر دیگر در شهر پالمبانگ (Palembang) در جزیره سوماترا و صدها نفر نیز به طور جداگانه در شهرهای بانجراماسین (Banjarmasin) در جزیره بورنیو (Borneo) و یوگیاکارتا (Yogyakarta) در جزیره اصلی جاوه و ماکاسار (Makassar) در جزیره سولاوسی (Sulawesi) دست به تجمعات اعتراض آمیز زدند.

درحالی اعتراضات هم‌چنان در اندونزی بر سر دادن امتیازات چشم‌گیر به نمایندگان پارلمان این کشور ادامه دارد که دولت جاکارتا خواسته معترضان را در این زمینه پذیرفته است. پرابوو سوبیانتو رییس جمهوری اندونزی روز یک‌شنبه ۹ شهریورماه ۱۴۰۴، در کاخ ریاست جمهوری و با حضور رهبران احزاب مختلف سیاسی در این باره گفته بود: قانونگذاران پارلمان اعلام کرده اند که یکسری سیاست‌های پارلمان را لغو خواهند کرد، از جمله میزان کمک هزینه‌های نمایندگان و تعلیق سفرهای کاری خارجی. رییس جمهوری اندونزی افزوده بود: این اقدام، امتیازی بزرگ در برابر اعتراضات ضد دولتی است. گسترش اعتراضات در اندونزی طی روزهای اخیر موجب شد تا سوبیانتو سفر برنامه‌ریزی شده خود به چین را لغو کند.

اندونزیای ۱۹۶۵، خاطره جنایات بدون مجازات

پنجاه سال پس از قتل‌عام توسط اردوی اندونزی در تاریخ ۱ اکتبر ۱۹۶۵، صدها هزار نفر از شهروندان کمونیست و یا مظنون به کمونیست بودن، بازماندگان و خانواده‌های آن‌ها برای اجرای عدالت مبارزه می‌کنند. تا به امروز هیچ یک از مسئولین این جنایات‌ها و ترورها محاکمه نشده‌اند. و ژکو ویدوئودو رییس جمهور که در اکتبر ۲۰۱۴ به قدرت رسید، در اجرای تحقیقات واقعی در این مورد تردید می‌کند.

از ۲ اکتبر ۱۹۶۵، ژنرال محمد سوهارتو ریاست قوای مسلح را به‌عهده می‌گیرد، و حزب کمونیست اندونزی را به داشتن قصد کودتا متهم کرده خواستار نابودی طرفداران حزب می‌شود. در ماه‌های پس از آن چندین صد هزار از مردمان اندونزی کشته شدند و بیش از یک میلیون نفر بدون محاکمه زندانی گردیدند. برخی عضو حزب کمونیست اندونزی و دیگران سندیکالیست و یا روشنفکر و بسیاری از شهروندان عادی بودند که در معرض ظن طرفداری از حزب کمونیست قرار گرفتند و از طریق همکاران و یا همسایگان نشان افشا می‌شدند.

یکی از آن‌ها، خود را چنین معرفی می‌کند: کوسن دار ۸۳ ساله. پنجاه سال گذشته است و این مرد پیر بدون مشکل سیر حوادث روزهایی که زندگیش را تغییر داد را به‌خاطر می‌آورد. «سال ۱۹۶۵، من در وزارت صنایع کار می‌کردم. با چند اتحادیه کارگری در تماس بودم، گاهی اوقات در اجتماع آن‌ها شرکت می‌کردم. ولی عضو هیچ یک از آن‌ها نبودم، و کمونیست هم نبودم.» او هرگز ندانست چه کسی و چرا او را قلمداد داده است. ۱۰ اکتبر حدود ساعت ۱۶، پلیس‌ها به خانه او هجوم آورده و بدون هیچ ملاحظه‌ای او را با خود می‌برند. «از سلولی در اداره پلیس مرا به یک مرکز نظامی در جاکارتا منتقل کرده و با حدود ۳۰ نفر دیگر در یک اتاق انداختند، به یاد می‌آورم روی دیوار اثرات خون دیده می‌شد.» هیچ یک از زندانیان نمی‌دانستند چرا دستگیر شده است «البته ما شایعات دستگیری‌ها و اعدام‌ها را شنیده بودیم ولی هیچ‌کس نمی‌دانست واقعا چه می‌گذرد.» «کوسن دار»، پس از انتقال به زندان «بازجویی» می‌شود. «سه سرباز مرا به اتاقی جداگانه بردند. از من پرسیدند به کدام شاخه حزب کمونیست اندونزی وابسته‌ام وزمانی که آن را رد کردم، مرا به تکرار مورد ضرب و شتم قرار دادند که سه ساعت طول کشید. در پایان مرا وادار به امضای نامه‌ای کردند که نتوانستم محتوی آن را بخوانم.»

سپس او را به اردوگاه کار اجباری می‌برند، و دست آخر با پانصد نفر دیگر به بورو، جزیره‌ای از مجمع‌الجزایر مولوک، چند هزار کیلومتری پایتخت منتقل می‌کنند. در طول دهه بعد از حوادث سال ۱۹۶۵، بیش از ده هزار زندانی سیاسی گذارشان به این زندان محکومین به اعمال شاقه می‌افتد: کارمندان، دهقانان و بسیاری از روشنفکران. کوسن دار در بین زندانیان با پرامودیا آنا نتا توئر نویسنده آشنا می‌شود که چهار جلد کتاب‌هایش در مورد داستان‌هایی که زندانیان شب‌ها، خسته و کوفته برای هم اطاقی‌هایشان نقل می‌کردند از بهترین آثار اوست. زندانیان بدون آذوقه در جزیره رها می‌شوند تا خود به جست‌وجوی چیزی قابل خوردن بروند با این شرط که شب به پادگان برگردند. برخی به سرعت به دلیل گرسنگی و یا بیماری‌های مناطق گرمسیر جان‌شان را از دست می‌دهند.

کوسن دار می گوید « من ۱۰ سال از عمرم را در این جزیره گذراندم. در سال ۱۹۷۸ آزاد شدم و خانواده ام در جاکارتا را پیدا کردم و زندگی دوباره به سختی ادامه یافت.» اردو روی کارت شناسایی او مهر «زندانی سابق» را ثبت کرده که او را از حقوق سیاسی و کار دولتی باز می دارد. او با مشاغل غیر تخصصی مثل فروشنده و با جمع کردن زیاده امرار معاش می کند. از اول اکتبر ۱۹۶۵ تا بهار سال بعد بین ۵۰۰ هزار تا یک میلیون نفر به قتل رسیدند. خانم نورسی اهبانی کاجا سونکانا، وکیل مدافع عدلی چنین اظهار می دارد: «ما فقط می توانیم تخمین بزنیم چون هیچ گونه تحقیقاتی در این زمینه انجام نشده است. بر عکس آن چه در مورد آن اطمینان داریم این است که اگر چه شورشهای ضد کمونیستی وجود داشته ولی اکثر کشتارها به طور سیستماتیک توسط قوای مسلح انجام شده است.» بازداشتها و قتلها از اوایل اکتبر در جزیره سوماترا شروع و در مرکز جزیره جاوا ادامه یافت. یک کماندو نظامی به منظور هماهنگی سرکوب به این ناحیه که مرکز تاریخی حزب کمونیست اندونزی به شمار می آمد فرستاده شد و هم چنین پاک سازی دولت و قوای مسلح در جاکارتا آغاز گردید. در ماه دسامبر، سرکوب به بالی و بقیه نقاط کشور گسترش یافت. بر اساس لیست ارائه شده توسط اردو، دستگیریها توسط اردو، پلیس و شبه نظامیان صورت می گرفت. برخی از دستگیر شدگان به اردوگاهها فرستاده می شدند و دیگران در سیاهی شب بدون هیچ تشریفات به قتل رسیده و در گودالها مدفون و یا به رودخانه انداخته می شدند، جسد بسیاری از آنها هرگز پیدا نشده است.

خانم سیری موهارتی در آپارتمان کوچکش غمناک عکس پدرش را نظاره می کند. « او عضو حزب کمونیست اندونزی بود، ولی کاری نکرده بود!» ۱۷ اکتبر ۱۹۶۵ او را بردند و دیگر هیچ وقت باز نگشت. در زندان، دخترش را که به نوبه خود بازداشت شده بود، چند لحظه ای قبل از عظیمت با کامیونی دیگر می بیند. در سال ۲۰۰۰ یک قبر دسته جمعی در ناحیه وینوزوما در جزیره جاوا کشف می شود. برخی از اجساد شناسائی می شوند از جمله جسد او، عکس زرد شده بلند قدش در کنار تلویزیون قرار دارد.

«یکی از فجیع ترین قتل عامهای قرن بیستم»- جمله ای که آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا (سیا) به کار می برد- توسط ۳۲ سال دیکتاتوری و بی تفاوتی جامعه بین المللی در سکوت خفه شده، و تا به امروز در تاریخ خانه تاریخ باقی مانده است. خانم ساسکیا ویرینگا محقق چنین توضیح می دهد «کشتار ۱۹۶۵ آغاز «نظم جدید» است. ژنرال سوهارتو با بین بردن حزب کمونیست اندونزی قدرت رییس جمهور سوکارنو که به کمونیستها نزدیک بود و از بنیان گذاران جنبش عدم تعهد به شمار می رفت را متزلزل کرد و توانست کنترل دولت را به دست گیرد.» یک واژگونی سیاسی بسیار به موقع برای آمریکا و اروپای غربی، که در گرماگرم جنگ سرد توانستند بزرگترین جنبش کمونیستی پس از شوروی و چین مائوئیستی را از سر خویش باز کنند. تعدادی از محققان، دولت آمریکا را به خاطر پشتیبانی از ژنرال سوهارتو و به خصوص دادن تجهیزات مخابراتی و لیست فعالان سیاسی متهم می کنند ولی آمریکا همیشه انکار کرده است.

خانم ویرینگا چنین توضیح می دهد «در دوران دیکتاتوری دولت سوهارتو، به طور مستمر «خطر کمونیست» تبلیغ می شد.» از همان ماه اکتبر ۱۹۶۵، قتل شش ژنرال با جزئیات در رادیو تلویزیون و روزنامهها گزارش شد و همراه کوهی از افسانهها تا به امروز ادامه دارد. «بر حسب تبلیغات، ژنرالهای ربوده شده توسط اعضای کمیته ای از بخش زنان حزب کمونیست اندونزی اغوا و سپس اخته شده بودند. البته کالبدشکافی نشان داد که ابتدا چنین چیزی نبوده، ولی این از ادامه پخش افسانه جلوگیری نکرد. در یک کشور بسیار مذهبی، تصویر کمونیست ملحد، حيله گر و منحرف جنسی نفرتها را دامن زد.»

از سال ۱۹۸۴، فیلم آریفین سی نوئر پنخینانتان که هر ۳۰ سپتامبر از تلویزیون عمومی منتشر می شد و در برنامه درسی مدارس گذاشته شده بود گفتمان رسمی را به طور گسترده تر رواج می داد. خانم تیوریا پرتی از انجمن دفاع حقوق انسانی، کنتراس چنین می گوید «هر جوان اندونزی با این تصاویر بزرگ شده. اکثر مردم اندونزی هنوز به این افسانهها باور دارند و بدون اراده سیاسی غیر ممکن است که بتوان حقیقت را در سطح کشور بیان نمود.»

در سال ۱۹۹۸ حکومت سوهارتو با خونریزی پایان پذیرفت. ۴ (دیکتاتور در ۲۱ ماه مه ۱۹۹۸ پس از دستور سرکوب که موجب کشته شدن صدها نفر از تظاهر کنندگان شد استعفا داد) اندونزی بازسازی شد. تحریمها و حقوق سیاسی قربانیان ۱۹۶۵، خانواده و نزدیکان شان، در مورد محرومیت های سیاسی، ورود به دانشگاهها و ادارات دولتی حذف شد. ولی قتل عام یک تابو باقی ماند. «خانم پرتی با آهی بلند چنین ادامه می دهد «چندین بار گفت وگو در مورد بررسی این رویدادها مطرح شد اما هرگز به ثمر نرسید. چندین عضو دولت جدید وابسته به سوهارتو بودند، و برخی از آنها در خونریزیها شریک بودند. و احزاب مذهبی مهم چون نهادتول علما از جمله شبه نظامیان آنسور که در این کشتارها شرکت داشتند از باز شدن این پروندهها جلوگیری کردند.»

ولی در جامعه کم کم زبانها باز می شود. قربانیان حکومت «نظم جدید» در انجمنها سازمان می یابند، رسانه های مترقی خاطرات آنها را منعکس می کنند. در سال ۲۰۱۲، کمیسیون حقوق بشر گزارش حجیمی را روی میز خارنوال عمومی گذاشت. بر اساس اظهارات ۳۴۹ قربانی و شاهد ها وقایع در شش ولایت، کمیسیون دولت اندونزی را به جرم «نقض آشکار حقوق بشر» محکوم کرد و قرار تشکیل دادگاه برای کشف و تعقیب مسئولیت این قتلها را صادر نمود. این

گزارش سر و صدای زیادی به راه انداخت. برخی چون جکو سیانتو وزیر با نفوذ سیاست و امنیت، کشتارها را توجیه کرده چنین استدلال می‌کند: «اگر در کشور این پاکسازی نشده بود بشکل کنونی نبود.» احزاب مسلمان و محافظه‌کار و انجمن‌های مذهبی مرتبط با آن‌ها، خطر بی‌دینی را هشدار می‌دهند.

در همین سال فیلم مستند جشوا اپرایمر، به نام «کشتار»، در اروپا و آمریکا به نمایش گذاشته شد. بیش از دو ساعت، کارگردان شبه‌نظامیان سابق که جنایات‌شان را جلوی دوربین بازسازی می‌کنند را دنبال می‌کند.

خانم نور سی هابانی وکیل در این مورد چنین می‌گوید: «این فیلم یک الکترو شوک بود. در آن سال ما و چندین انجمن دیگر تصمیم گرفتیم که منتظر اقدام دولت نشویم و به برپایی یک محاکمه از شهروندان برای پی‌گیری این جنایات و قضاوت در مورد آن‌ها اقدام نماییم.»

خانم نور سی هابانی وکیل و مسئول تشکیلات به کمک یک تیم تحقیقاتی و داوطلبان داده‌های زیادی را جمع‌آوری کرده و چند سال پیش به دادگاه لاهه ارائه نمودند. این پرونده توسط هیاتی از قضات شامل شخصیت‌های چون خانم هلن جاریس معاون ریاست محکمه دائمی مردمی و عضو کمیته مشورتی بین‌المللی سازمان ملل متحد، یونسکو (تشکیلات فرهنگی، علمی و تربیتی) و یا قاضی سی فلینتر من، عضو سابق کمیته حقوق بشر سازمان ملل متحد مورد بررسی قرار گرفت.

در جایگاه متهم: دولت اندونزی. «این‌جا مسئله بر سر قضاوت در مورد جنایات فردی نیست، باید دولت به مسئولیتش در مورد این وقایع اذعان کرده و اقداماتی برای حقیقت‌جویی و جبران آن‌چه بر سر قربانیان آمده بنماید و مجرمین را محاکمه کند.» او با جلب نظر در سطح بین‌المللی قصد دارد به دولت فشار وارد آورد: «البته رژیم سوهارتو دگر سرکار نیست ولی در سال‌های اخیر به نظر می‌رسد پیروان خود را به جامعه منتقل کرده است. گروه‌های مسلمان رادیکال چون جبهه دفاع از اسلام همان تبلیغات نظامیان در برابر الحاد را بکار می‌گیرد. انجمن قربانیان را اذیت و آزار می‌کند، جلسات‌شان را به هم می‌زند و پلیس واکنش نشان نمی‌دهد. همه این‌ها نشان می‌دهد تا چه اندازه کشتار ۱۹۶۵ هنوز به شکل موضوعی داغ باقی مانده است.»

در ماه مه ۲۰۱۵، رییس جمهور ژوکو ویدودو ایجاد یک کمیته آشتی ملی در مورد جنایات «نظم جدید» را اعلام نمود، که خشم احزاب مسلمان محافظه‌کار را برانگیخت. برای سازمان‌های دفاع از حقوق بشر آشتی بدون اجرای عدالت وجود ندارد خانم پرتی چنین اظهار می‌دارد: «از آن زمان دولت اطمینان داده که بررسی حقایق یکی از تکالیف کمیته خواهد بود. ولی ما در این مورد شک داریم.»

از سال ۲۰۰۶، هر پنج‌شنبه گروهی آرام در مقابل کاخ ریاست جمهوری در جاکارتا گرد می‌آیند. با لباس‌های سفید و سیاه و تکان دادن چترهای سیاه. ۶۰ نفری از همه نسل‌ها. همه قربانیان جنایاتی هستند که هرگز به آن‌ها رسیدگی نشده. (فیلیپ پتود سلییه را بخوانید «اقلیت‌های پاپوس در پاپوآسی» لوموند دیپلوماتیک فوریه ۲۰۱۵) خانواده دانشجویان به قتل رسیده، فعالان ناپدید شده طی سرکوب سال ۱۹۹۸ و چهره‌های تکیده باز ماندگان سال ۱۹۶۵. با عکس‌های ناپدید شدگان و دست‌نوشته‌ها روی زمین، پیر مردی با چندین جمجمه مصنوعی و پلاک ۱۹۶۵. و چنین شعار می‌دهند: رییس جمهور اقدام کنید، زود، زیرا زمان می‌گذرد و اثرات جنایات محو می‌شود.

مارگارت اسکات پژوهش‌گر و کارشناس مسائل خاور دور - مستندی در مورد چگونگی کشتار کمونیست‌ها در اندونزی

با آغاز زمامداری ژنرال «سوهارتو» سرزمین هزار جزیره اندونزی رنگ خون به خود گرفت. کشور اندونزی وارد مرحله‌ای سیاه از سرکوب‌های سیاسی، خفقان و برقراری حکومت وحشت شد. واحدهای ارتش و پلیس مخفی، در روستاها و شهرهای جاوه مرکزی دست به کشتار کسانی زدند که مظنون به عضویت یا هواداری از حزب کمونیست بودند. کشتار تا جاوه شرقی و بالی، سوماترای شمالی و نقاط دیگر کشور گسترش یافت و طی شش‌ماه، بیش از یک میلیون تن کشته

شدند، اوباش به خانه کمونیست‌ها و دفاتر آنان در جاکارتا و شهرهای دیگر حمله کرده و دست به غارت زدند. جنازه قربانیان بی‌نام و نشان در کانال‌های آب در شهرهای مختلف انداخته شد، کودتاچی‌ها توانستند بخشی از دانشجویان را به حمایت از خویش به خیابان‌ها بیاورند. ارتش از آن‌ها حمایت کرد. شعار آن‌ها علیه حزب کمونیست، رئیس‌جمهوری در حصر (سوکارنو) و کابینه او بود. رهبران رده بالای حزب کمونیست توسط واحدهای ارتش دستگیر و ساعاتی بعد تیرباران شدند. زندان‌ها و اردوگاه‌های کیفری در نقاط مختلف کشور ایجاد شد و هزاران زن و مرد اسیر به آن‌جا اعزام شده و سال‌های متمادی در سلول‌های تنگ و شرایط طاقت‌فرسای آن زنده به گور شدند. در طول مدتی که این کشتارها در اندونزی ادامه داشت هیچ صدای اعتراضی از نهادهای حقوق بشری در حمایت از مردم اندونزی بلند نشد.

کتاب «گزارشی از کودتای ۱۹۶۵ اندونزی» نوشته «کارمل بودیارجو» پژوهشگر و محقق انگلیسی که شوهری اندونزیایی داشت و سال‌ها در این کشور زندگی کرده بود، به‌خوبی فجایع به بار آمده در آن دوران را به تصویر می‌کشد. در این کتاب آمده است که در این کودتا بیش از یک میلیون انسان به بند کشیده شدند، حزب کمونیست اندونزی با بیش از پانزده میلیون عضو نابود شد، جو تسلیم و انقیاد در برابر ظلم حاکم فراگیر شد، اموال ملی توسط حاکمان غارت و چپاول شد و در نهایت آرمان ملی مردمان این سرزمین یعنی استقلال کشور لگدمال شد.

نویسنده کتاب از بیش از یکصد هزار زندانی سیاسی، پنج سال پس از حوادث سال ۱۹۶۵ یاد می‌کند که همچنان بی‌محاکمه در زندان‌ها می‌پوسیدند و نه خبری از قانون‌اساسی بود، نه از وکیل و نه کسی که بتواند کمکی بکند. از هزاران دانشجویی می‌نویسد که ارتش، آنان را سازمان داد تا علیه سیاست‌مدارانی که سوهارتو می‌خواست بی‌اعتبارشان کند، دست به تظاهرات بزنند؛ تظاهراتی که در واقع سازمانده اصلی آن آمریکا بود. این دانشجویان با روحیه‌ای بنیادگرا، بی‌هیچ شباهتی به آرمان‌های معترضان جنبش‌های دانشجویی در سال ۱۹۶۸ اروپا، نقش مهمی در سرنگونی دولت قانونی سوکارنو و برقراری رژیم نظامی ایفا کردند. کارمل بودیارجو همچنین از فرارسیدن سال ۱۹۷۰ می‌نویسد و این که در آن زمان، اگرچه موج بازداشت‌ها رو به کاستی گذاشته بود، اما مسئله اصلی حکومت با ده‌ها هزار زندانی این بود که نه می‌توانست آزادشان کند و نه امکان محاکمه آن‌ها را داشت. از پایتختی می‌نویسد که هر چند به برکت قانون تشویق سرمایه‌گذاری خارجی مصوب سال ۱۹۶۷، به سرعت در حال تبدیل شدن به کلانشهرهای غربی بود، اما حکومت نمی‌دانست با انبوه زنان ژنده‌پوشی که بچه‌هایشان را به پشت خود بسته و در حلبی‌آبادهای حاشیه پایتخت، در قوطی‌های باریک حلبی، روی اجاق‌های موقت برای خود و کودکانشان برنج می‌پختند چه کند؛ کودکانی که می‌دانستند چند متر آن طرف تر خیابان‌های سرسبز و مرفه نشینی است که وزیران، ژنرال‌ها و سفیر کبیرها در آن‌جا زندگی می‌کنند.

در تأیید سخنان نویسنده مبنی بر نقش آمریکا در این کودتا می‌توان از کتاب دیگری به نام «دولت نامرئی» اسم برد که کتابی است در مورد نقش CIA در اندونزی. در این کتاب رابط‌های واشنگتن «توماس راس» و «دیوید وایز» توضیح می‌دهند که چگونه ایالات متحده برای نیروی شورشی جناح راست اندونزی اسلحه تامین می‌کرد و نیروی هوایی کوچکی از بمب‌اندازه‌های B-۲۶ را برای غلبه بر سوکارنو در اختیار آن‌ها می‌گذاشت. در این کتاب، به این نکته نیز اشاره می‌شود که آیزنهاور نه تنها اقدامات آمریکا علیه سوکارنو را در اندونزی تکذیب می‌کرد، بلکه در یک کنفرانس خبری گفته بود که سیاست آمریکا بی‌طرفی مطلق در قبال هر دو طرف این دعوای داخلی است.

گفته‌های «وایز» و «راس» در مورد مداخله CIA در امور داخلی اندونزی در سال ۱۹۵۸ توسط مجموعه مقالات نوشته شده توسط گروهی از روزنامه‌نگاران «تایمز» که در مورد فعالیت‌های CIA تحقیق می‌کردند نیز اثبات شده است. به‌علاوه، تلگراف‌های متعددی که از سفارت آمریکا در جاکارتا به واشنگتن و بالعکس ارسال شده بود، نشان می‌داد که آمریکا به‌طور دقیق در جریان روند سرکوب و کشتارها قرار داشته و حتی برای کودتاجیان سلاح‌های گرم می‌فرستاد. از آن گذشته در پایان ماه اکتبر، «دین راسک» وزیر امور خارجه آمریکا طی تلگرافی به سفیر آمریکا در جاکارتا دستور داد «نبرد علیه حزب کمونیست باید ادامه یابد و ارتش، تنها سازمانی است که می‌تواند نظم را در اندونزی برقرار کند.»

پس از کودتا، ژنرال سوهارتو، هفت بار در انتخابات تک‌نامزدی به ریاست‌جمهوری رسید و در نهایت ۳۳ سال پس از روی کار آمدن، بر اثر فشار مخالفان، که او را به دیکتاتوری و فساد مالی گسترده متهم کرده بودند و نیز تظاهرات بی‌وقفه مردم، دقیقاً در همان روزی که کودتا کرده بود، مجبور به کناره‌گیری شد و تحت تعقیب قضایی نیز قرار گرفت. فساد عمیق اقتصادی دولت، وقوع بحران مالی در آسیا و پیش آمدن رکود اقتصادی در اندونزی از دیگر عواملی بودند که در اواخر دهه ۹۰ میلادی، جرقه‌های خاموش اعتراض علیه سوکارنو را شعله ور کرده و وی را واداشتند در روز استعفا، طی نطقی سه دقیقه‌ای از رادیو از مردم پوزش بخواهد. در طول ۳۳ سال زمامداری سوکارنو، اندونزی شاهد افزایش خشونت‌های قومی، مذهبی و سیاسی فراوانی شد که بدترین آن در «تی‌مور شرقی» روی داد.

سوهارتو در یازدهم ژوئن سال ۱۹۷۰، به دلیل بیماری کلیه درگذشت. وقتی خبر مرگ او در ژوئن سال ۱۹۷۰ از رادیو اعلام شد، مردم در حالی که از ترس جان، اندوه خویش را پنهان می‌کردند، تنها زمانی توانستند ابراز احساسات کنند که سوکارنو اعلام داشت رئیس‌جمهوری متوفی با احترامات کامل دفن خواهد شد و یک هفته نیز عزای عمومی اعلام شد.

پس از آن بود که صدها هزار تن از مردم این کشور از فرودگاه تا محل خاکسپاری دکتر سوکارنو صف کشیدند و ده‌ها هزار نفر با احترام از مقابل جسد او عبور کردند.

در تاریخ جنبش‌های استقلال طلبانه همچنان از سوکارنو به خاطر نقشی که در رهبری جنبش استقلال طلبانه اندونزی ایفا کرد به نیکی یاد می‌شود. در بسیاری از کشور، از جمله در دوران ریاست جمهوری عبدالناصر در مصر یکی از معروف ترین خیابان‌ها قاهره پایتخت مصر «خیابان سوکارنو» شد. در ریاض پایتخت مراکش، و حتی در پیشاور پاکستان نیز نام او بر خیابان‌ها گذاشته شد

نتیجه‌گیری

این اعتراضات به عدم قطعیت در مورد سلامت اقتصادی اندونزی می‌افزاید. با وجود تورم متوسط حدود ۳ درصد از زمان همه‌گیری کرونا، افزایش قیمت برنج و آموزش باعث نارضایتی از هزینه‌های زندگی در میان مردم این کشور شده است.

اخراج‌های گسترده کارمندان، عمدتاً در صنعت نساجی، نارضایتی را بیشتر کرده و باعث شده بسیاری از اندونزیایی‌ها احساس کنند که سیاست‌گذاران در بزرگ‌ترین اقتصاد جنوب شرقی آسیا به مردم عادی توجه نمی‌کنند. روز گذشته نیز صدها کارگر در مجتمع پارلمان تجمع کردند تا خواستار افزایش دستمزد و کاهش مالیات شوند. در تاریخ ۲۵ اوت-۳ شهریور نیز تجمع مشابهی منجر به شلیک گاز اشک‌آور به صدها دانشجو و معترضان گروه‌های مدنی و استفاده از ماشین‌های آب‌پاش توسط پلیس شد. در سال ۲۰۲۴، یک اعتراض سراسری به بازار ارز و سهام کشور ضربه زد و قانون‌گذاران را مجبور به کنار گذاشتن تغییرات پیشنهادی در قوانین انتخابات کرد.

بی‌تردید تجارب اعتراضات کنونی کارگران، دانشجویان و شهروندان عادی اندونزی و هم‌چنین تاریخ قتل‌عام کمونیست‌ها در این کشور، شباهت‌های زیادی به تحولات ۴۶ سال اخیر ایران دارد. کشتار دهه شصت انقلابیون و آزادی‌خواهان که بسیاری از آن‌ها نوجوان و جوان بودند فردی و جمعی و مخفی و علنی به دست جوخه‌های مرگ سپردند. شکنجه‌گرانی معروفی چون حسین شریعتمداری، از سوی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی به سردیبری روزنامه کیهان گمارده شده است. همه آدم‌کشان جمهوری اسلامی علاوه بر نهادهای نظامی-امنیتی، در رسانه‌ها، مدارس و دانشگاه‌ها، در رده‌های بالای دولت، مجلس، فرمانداری‌ها، شهرداری‌ها و دیپلماسی جای خود کرده‌اند.

تجارب اندونزی، باز هم به تجارب جنبش‌های اجتماعی و شهروندان آزادی‌خواه و برابری‌طلب و همه سازمان‌ها و احزاب آزادی‌خواه، چپ و کمونیست می‌افزاید و برای ما راه‌های مختلف مبارزه را نشان می‌دهد. قطعاً روزی فراخواهد رسید که همه سران و مقامات جمهوری اسلامی در دادگاه‌های عادلانه مردمی محاکمه شوند و همه نهادهای اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، نظامی و دیپلماسی آن منحل گردند و سازمان‌دهی جدید در همه این عرصه‌ها شکل گیرد.

جمعه چهاردهم شهریور ۱۴۰۴-پنجم سپتامبر ۲۰۲۵